

Finančák jako součást totalitního Big Brother všechno vidí. Co o nás prozradí úřadům stovky policejních kamer

- CZ24 News | 28. března 2023

ČESKO: Policejní kamery ve dne v noci monitorují provoz na silnicích a dálnicích. V Česku jsou jich stovky. Policii mají sloužit především k pátrání po odcizených vozidlech. Ukázalo se však, že se mohou stát také nástrojem finančních úřadů ke šmírování a kontrolování podnikatelů. Právo finančních úřadů vyžádat si od policie údaje o pohybech vozidel potvrdil loni Nejvyšší správní soud. Ústavní soud ale letos v únoru předchozí rozhodnutí zrušil. Otázka, zda dochází k porušení základního práva na soukromí, tak zůstává stále otevřena. Automaticky pořízené záznamy o všech vozidlech dnes uchovává policie ve své databázi až rok, bez ohledu na to, zda se řidič dopustil nějakého přestupku.

Při cestování automobilem mohou pozorní řidiči spatřit nad silnicemi i dálnicemi a v okolí dálničních uzlů nebo v tunelech řadu zlověstně vyhlížejících kamer, kterých neustále přibývá. Jen málokdo však ví, k čemu ta která kamera slouží. Některé umí měřit rychlost, jiné slouží k monitorování provozu. Stovky z nich jsou ale současně napojené také na systém Centrální automatické kontroly vozidel (CAKV), který začala policie budovat v roce 2015. Jen v Praze a Brně jsou takových kamer desítky.

Hlavním úkolem systému je sběr informací o všech projíždějících vozidlech. Záznamy jsou potom uchovávány v obří policejní databázi. Podle policejního prezidia pak mohou být využívány například při pátrání po odcizených vozidlech nebo v rámci předcházení trestné činnosti. A do budoucna chce policie kamerovou síť ještě rozšířit.

„Primárním cílem systému je získat informace potřebné pro pátrání po vozidlech,“ odpovídá deníku Echo24 mluvčí policejního prezidia Jakub Vinčálek. Rozruch ale vzbudilo, když vyšlo najevo, že záznamy o pohybu vozidel využívají rády také finanční úřady při kontrolách podnikatelů. Pořízené fotografie mohou použít v rámci daňového řízení jako důkaz, že se vozidlo registrované na firmu pohybovalo jinde, než podnikatel zaznamenal v knize jízd.

Pokud finanční úřad zjistí nesrovnalosti v knize jízd, nebo konstatuje, že bylo vozidlo využíváno k soukromým namísto pracovním účelům, nemusí podnikateli uznat odpočet DPH na vozidlo či pohonné hmoty. Prokazovací povinnost, nebo-li důkazní břemeno leží v takových případech pouze na podnikateli.

Ke konstatování, že podnikatel nevyužívá vozidlo pouze k pracovním cestám, může přitom úřadům stačit třeba i taková indicie jako je dětská autosedačka umístěná ve vozidle. I to lze někdy s trochou štěstí z kamerových záznamů zjistit, potvrzují ze své zkušenosti daňoví poradci.

Kamera zaznamená místo, čas i fotku řidiče a spolujezdce

Co tedy všechno kamery zaznamenávají? Do databáze ukládají fotografii celého projíždějícího vozidla, včetně přepisu poznávací značky v textové podobě. Při zadání konkrétní poznávací značky tak mohou policisté nebo daňoví úředníci snadno zjistit, kde všude se vozidlo v uplynulých měsících až letech objevovalo. Kromě toho systém eviduje také přesný datum a čas, místo (GPS souřadnice) a směr zaznamenaného průjezdu.

„Při pořízení fotografie celého vozidla může kamerový systém druhotně snímat i podobiznu řidiče či cestujících.“ Foto: Shutterstock

„Při pořízení fotografie celého vozidla může kamerový systém druhotně snímat i podobiznu řidiče či cestujících, zejména na předních sedadlech, není to však záměrem či jasným cílem vedoucím k jednoznačné identifikaci osoby řidiče či další posádky,“ upozorňuje policejní prezidium, které systém spravuje. U fotografií celého vozidla je uschovací lhůta nastavena na šest měsíců. Poté se záznam automaticky smaže. Výřez fotografie s poznávací značkou a další údaje o průjezdech jsou pak podle policie uchovávány maximálně jeden rok. Původně šlo až o pět let. Kvůli ochraně osobních údajů ale byla lhůta před časem zkrácena.

Počty žádostí Finanční správa tají

S žádostí o vyjádření jsme oslovili také Finanční správu, která si údaje o pohybu vozidla může od policie při kontrolách podnikatelů a živnostníků prakticky kdykoli vyžádat. Loni takový postup posvětil Nejvyšší správní soud (NSS). Za rozhodnutí získal před týdnem anticenu Velkého bratra pro největšího „úředního slídila“.

Ústavní soud ale letos v únoru předchozí rozhodnutí zrušil. Podle [nálezu](#) ústavních soudců se totiž Nejvyšší správní soud nevypořádal se všemi námitkami podnikatele, kterého se sporný postup finančních úřadů týkal. NSS tak bude muset ve věci rozhodovat znovu.

Na otázku, v jakých případech takové žádosti o součinnost finanční úřady na policii podávají, mluvčí Finanční správy Lukáš Heřtus odpovídá: „Nejčastějším důvodem pro zpracování výzvy je zajištění důkazních prostředků pro kontrolní činnost. Použití takového důkazního prostředku vždy úzce

souvisí s konkrétním daňovým řízením a údaje ze systému mohou být jako důkazní prostředek využity při prokazování cestovních nákladů ale např. i při prokazování reálnosti plnění – otázka skutečné existence plnění.“

Redakce se pokusila zjistit, o jak rozšířený fenomén jde. Tedy, zda finanční úřady žádají o poskytnutí záznamů z kamer pouze v jednotkách případů, nebo jestli jde roční objem žádostí do stovek, popřípadě dokonce do tisíců. Generální finanční ředitelství (GŘ) ale překvapivě odpovídá, že počty žádostí nesleduje.

„GŘ specificky nesleduje počty výzev, jejichž předmětem je požadavek na poskytnutí dat z kamerových systémů zasílaných policii,“ uvedl mluvčí Finanční správy Heřtus s tím, že úřad při získávání údajů musí brát v úvahu „základní zásady daňového řízení a zamezit tomu, aby data byla nadužívána.“

„S ohledem na pestrost situací a důkazních prostředků využívaných jak správci daně, tak daňovými subjekty nevede Finanční správa statistické přehledy o tom, které konkrétní důkazní prostředky a kolikrát byly využity při správě daní. Dotčené informace jsou využívány jak ke kontrolní, tak i analytické činnosti v rámci správy daní,“ dodává.

Systém automatické kontroly vozidel zviditelnil loňský rozsudek Nejvyššího správního soudu, u kterého si stěžoval podnikatel z Ústecka. Na soud se rozhodl obrátit s žalobou ve chvíli, kdy mu finanční úřad odmítl uznat odpočet DPH na vozidlo, které si pořídil ke svému podnikání. Podle finančního úřadu, který zjistil nesrovnalosti mezi knihou jízd a tím, kde se vozidlo skutečně pohybovalo, ale využíval automobil i k jiným účelům. Podnikatele tehdy „usvědčil“ právě kamerový systém. Podle žalobce ale překročila Finanční správa své pravomoci, což soud dvakrát odmítl. Podnikatel se pak odvolal k Ústavnímu soudu, který rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 14. února 2023 zrušil.

Podnikatelé pracují i na dovolené, zlobí se Bábek

Předsedovi Podnikatelských odborů Radomilu Bábkovi takové praktiky státu vůči podnikatelům vadí. Nelze podle něj navíc rozlišit čas, kdy podnikatel pouze pracuje, a kdy k tomu vykonává i nějaké soukromé aktivity.

„V tomto případě je prvotním ‚hříchem‘ samotná existence knihy jízd. Podnikatel musí evidovat cesty a prokazovat tak, že svoje peníze utratil za jízdu v rámci svého podnikání. Podnikání je ovšem práce, která nemá časového ohraničení. Podnikatel na dovolené využije toho, že se v místě dovolené může s někým setkat, že může dojednat obchod, nakoupit zboží atd. Na dovolené či o víkendu na chatě pracuje, protože je spousta věcí, které musí vyřídit, obvolat, napsat. Taky stát ukládá podnikateli spoustu povinností, na které v běžné pracovní době nezbyvá čas. Proč tedy vznikly knihy jízd? Protože se úředníkům nelíbilo, že by si podnikatel započítal všechny náklady na provoz auta. Jen pro neznalé: nijak tím nevydělá, jen si sníží základ pro výpočet daně,“ hodnotí Bábek.

Druhým problémem, který podle Bábka zmíněný soudní spor nasvítí, je zneužitelnost kamerových záznamů. „Všechny prostředky sledování občanů ve veřejném prostoru jsou omezováním naší svobody. Jejich existence a používání je pak vždy obhajováno tím, že jejich pomocí lze odhalit trestné činy, dosáhnout jejich pachatele či rozhodnout o tom, jak došlo třeba k silniční nehodě a kdo ji zavinil. Jakmile jsou však kamery či odposlechy jednou technicky možné, jejich používání se rozšiřuje a rozšiřuje,“ dodává. Silniční kamerový systém by dle jeho slov měl být používán výhradně ke sledování a řízení provozu a případně k pátrání po pachatelích nejtěžších zločinů, jako jsou vražda či únos.

Do systému automatické kontroly jsou předávány nejen údaje z kamerových systémů, které jsou přímo ve vlastnictví Policie ČR, ale také z kamer, s jejichž vlastníky má policie uzavřenou dohodu. Podle policie jde často například o kamery určené k úsekovému měření rychlosti, jejichž vlastníkem jsou typicky města a obce.

[ZDROJ](#)